

JŪRATĖ LUBIENĖ
Klaipėdos universitetas

Mokslinių tyrimų kryptys: leksikologija, etnolingvistika,
dialektologija, geolingvistika.

BIRUTĖ VANAGIENĖ
ŠIAURĖS VAKARŲ ŽEMAIČIŲ
ŽODYNAS: YLAKIŲ, LENKIMŲ,
MOSĖDŽIO, SKUODO, ŠAČIŲ
APYLINKIŲ ŠNEKTOS

Vilnius: Lietuvių kalbos institutas
T. 1, 2014, 486 p., ISBN 978-609-411-142-6
T. 2, 2015, 502 p., ISBN 978-609-411-166-2

Neseniai pasirodė dar vienas, trečiasis¹, didelės apimties ir ilgai rengtas žemaičių tarmės žodynas – Birutės Vanagienės *Šiaurės vakarų žemaičių žodynas: Ylakių, Lenkimų, Mosėdžio, Skuodo, Šačių apylinkių šnektos* (Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2014 [t. 1], 2015 [t. 2])².

Ne tik žemaičių, bet apskritai lietuvių tarmių žodynų istorija prasideda *Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodynu* (Vilnius: Mokslas, 1976), kurį prieš keturis dešimtmečius parengė iš Kuršėnų kilęs kalbininkas Vytautas Vitkauskas. Šis žodynas trisdešimt penkerius metus buvo vienintelis, skirtas žemaičių tarmei, tiksliau – daliai pietų žemaičių varniškių šnektos. Pirmasis, sumanęs rašyti tarmės žodyną, buvo kitas žemaitis – gimtosios šiaurės žemaičių kretingiškių šnektos tyrėjas Juozas Aleksandravičius, tačiau ilgai, su pertrūkiais jo rašytas *Kretingos tarmės žodynas* (sudarytojos prof. dr. Danguolė Mikulėnienė ir doc. dr. Daiva Vaišnienė, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2011) Lietuvių kalbos instituto darbuotojų iniciatyva ir pastangomis parengtas spaudai ir išleistas tik prieš penkerius metus. Juozas Aleksandravičius medžiagą daugiausia rinko iš šiaurės vakaruose esančių kretingiškių šnektos punktų, o recenzuojamojo

¹ Dar yra išleistas nedidelis *Lietuvininkų tarmių žodynas*. Sudarytojos: Žaneta Jokužytė, Loreta Liutkutė, Virginija Veiverienė. Vilnius: Eugrimas, 2014.

² Toliau tekste žodynas vadinamas trumpiau, neminint jo paantraštės.

žodyno autorė Birutė Vanagienė – daugiausia iš šiaurės vakaruose esančių telšiškių šnektos punktų, kaip nurodo žodyno paantraštė, Ylakių, Lenkimų, Mosėdžio, Skuodo, Šačių apylinkių. Tiesa, Vanagienės tirta nedidelė Lenkimų, Mosėdžio apylinkių dalis priklauso šiaurės žemaičiams kretingiškiams, tad abu žodynai simboliškai susiliečia tiriamojo ploto atžvilgiu, darniai papildo vienas kitą, atskleidžia dalies šiaurės žemaičių, telšiškių ir kretingiškių leksikos vaizdą maždaug nuo XX a. antrosios pusės iki amžiaus pabaigos.

Abu žodynai esti panašios sandaros: galutiniu jų rengimu spaudai rūpinosi ne patys autoriai, tad leidinių pradžioje įdėta įvadinųjų straipsnių, supažindinančių su autorių biografijomis, redagavimo darbais.

Iš prof. habil. dr. Giedriaus Subačiaus įvadinio straipsnio *Birutės Rokaitės-Vanagienės žodynas ir kiti darbai* sužinome, kad žodynininkė apie tris dešimtmečius (1960–1990 m.) medžiagą kaupė įvairiomis progomis nuvykusi į gimtąjį Mosėdį. Vėliau turimą medžiagą sumanė papildyti duomenimis iš žymiai didesnio ploto, apimančio toliausią šiaurės vakarų Lietuvos kampą, kaip nurodė kito įvadinio straipsnio autorė Mikulėnienė, daugiau nei 80 gyvenamųjų vietų. Sumanymą rinkti medžiagą iš didelės teritorijos Vanagienei pavyko paversti realybe suorganizavus aštuonias dialektologines ekspedicijas (1989–1996 m.), kurių metu žodžius jai padėjo rinkti jauni entuziastingi filologai – studentai, kolegos. Apžvelgdamas įvairius Vanagienės lingvistinius darbus, pateikdamas jų bibliografiją, Subačius labai akivaizdžiai parodo puikų jos profesinį pasirėngimą, leidusį nepriekaištingai fiksuoti ir sistemingai interpretuoti gimtosios tarmės faktus. Rinkdama medžiagą, žodyno autorė „stengdavosi apklausti kuo senesnius kiekvienos vietovės žmones, džiaugdavosi gavusi tarmės duomenų iš XIX amžiuje gimusių žmonių“ (p. XI). Taigi žodynininkė leksikos duomenis kaupė vadovaudamasi tradicine nuostata, kad pačios vertingiausios tarmėje yra senosios formos, tačiau rinko bei į žodyną dėjo visą užfiksuotą leksiką, todėl aiškinamasis *Šiaurės vakarų žemaičių žodynas* priklauso išsamiųjų žodynų tipui (tuo skiriasi, pavyzdžiui, nuo pirmojo *Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodyno*).

Abu įvadinųjų straipsnių autoriai – ir Mikulėnienė, ir Subačius – nedaug, bet itin šiltai rašo apie Vanagienės asmenybę: pabrėžia jos nepaprastai didelį darbštumą, kruopštumą, atsakingumą, meilę gimtajam kraštui, žmonėms ir, žinoma, kalbai.

Mikulėnienės, vadovavusios visiems *Šiaurės vakarų žemaičių žodyno* redagavimo darbams, neilgame tekste *Žodyno kelias* (juo prasideda leidinio pirmasis tomas) supažindinama su pagrindiniais medžiagos tvarkymo momentais; pažymima, jog daug redakcinio pobūdžio darbų atliko profesionalūs žemaičiai: redaktorius doc. dr. Juozas Pabrėža drauge su žodyno autore tikslino žodžių pateikimą, fonetinę transkripciją, kirčiavimą; vėliau tekstą tobulino patyrusi redaktorė Aldona Kaluinienė. Tokie faktai – didelės žodyno mokslinės vertės garantas.

Po šių labai reikalingų ir informatyvių įvadinių straipsnių eina tradicines struktūrinės dalis turintis žodyno tekstas. Jį sudaro *Pratarmė*, *Įvadinės pastabos*, *Sutrumpinimai* (antrame tome sutrumpinimų sąrašas pakartojamas), ir, žinoma, pagrindinė dalis – įspūdingas abėcėlinis žodyno korpusas, per du žodyno tomus apimantis 988 puslapius. Be to, abiejuose žodyno tomuose įdėtas žemėlapis (jį sudarė doktorantė Laura Geržotaitė), kurio reikalingumas veda prie išvados, kad žemėlapis turėtų būti kiekvieno tarminio žodyno privaloma struktūros dalis.

Įvadinėse pastabose, kaip įprasta tarmių žodynuose, supažindinama su aprašomojo ploto šnektų ypatybėmis: aptariami kirčiavimo, balsių asimiliacijos, nosinių balsių tarimo, ilgųjų balsių trumpinimo, priebalsių minkštinimo, kamienų mišimo, priesagų, taip pat dviskaitos bei prielinksnių ir įvardžių vartojimo atvejai. Glaustas tarminių ypatybių aprašas labiau skirtas profesionalams; turint omenyje, kad žodynu naudosis ir kalbos (tarmės) praktikai, būtų galima pageidauti kiek išsamesnio šnektų aprašo. Definicijų kūrimo principų paaiškinimai leidžia orientuotis, kokie žodžiai ar jų variantai pateikiami kitaip negu *Lietuvių kalbos žodyne* (LKŽe).

Mokslinę žodyno vertę ypač didina, praplečia jo funkcijas transkripcijos (supaprastinto jos varianto) vartojimas iliustraciniams sakiniams užrašyti³. *Įvadinėse pastabose* pateikti paaiškinimai dėl nedažno transkripcijos įvairavimo palengvina naudojimąsi žodynu. Daugeliui mokslinių tyrimų svarbus iš įrašų šifruotų sakinių žymėjimas specialiu sutartiniu ženklų – priešais einančia žvaigždute (*).

Antraštiniai žodžiai pateikiami transponuoti. Kaip žinome, transponavimas – tai ir teorinė vieno ar kito kalbos reiškinių interpretacija. Autorės bei redaktorių kompetencija leido šį darbą atlikti itin kokybiškai, t. y. nuosekliai laikantis pasirinktų mokslinių nuostatų. Galbūt vienas kitas atvejis paskatins mokslinę diskusiją (pavyzdžiui, dėl kai kurių priesagų interpretavimo) ar inspiuos praktinį sprendimą tobulinant tarminius žodynus (pavyzdžiui, žodžio pradžios *j*, *v* tarimas / netarimas ir žymėjimas / nežymėjimas, plg. *ašóklis* I 27 ir [*v*]qšas II 419, *érmija* I 157 ir *jéibė* I 235, *varaplānas* II 410).

Be abejo, didžiausia leidinio vertybė – pats žodyno korpusas, kuris visų pirma rodo šiaurės vakarų žemaičių vartotų ir vartojamų žodžių didžiulį kiekį bei įvairovę. Be plačiai paplitusių, daugeliui girdėtų žemaitiškų (pvz.: *cýrulis* ‘vieversys’ I 62, *kastinỹs* / *kāstinis* ‘sviestas⁴ iš suplaktos, pašildytos grietinės’ I 150,

³ Ne visuose tarmių žodynuose įsitvirtinusi tokia praktika, pavyzdžiui, netranskribuojami iliustraciniai sakiniai Vito Labučio *Daukšių krašto žodyne* (Vilnius: Alma littera, 2002).

⁴ Plg. elektroniniame *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne* pateikiamą definiciją ‘toks žemaičių valgis iš suplaktos pašildytos grietinės’.

kniuisis ‘uodas’ I⁵ 178, *kūlis* ‘akmuo’ I 193), kurios, galima sakyti, yra savotiškas žemaitiškumo kultūrinis kodas, žodyne ypač gausu ir siauresnio ar labai siauro paplitimo, retesnio ar labai reto vartojimo dialektizmų.

Skaitant žodyną, leksikologo žvilgsnį visų pirma patraukia ypač didelis leksinių ir semantinių tarmybių sluoksniš, liudijantis žemaitiško leksikono savitumą. Pažymėtina, kad yra nemaža LKŽe neužfiksuotų žodžių ar reikšmių, pvz.: *batėlis* ‘dekoratyvinis, labai nuodingas vaistinis augalas, kurpelė’ I 51, *biednėlė* ‘prasta be pieno putra’ I 59, *bimberis* ‘uodegos pašaknys, stimburys’ I 62, *blābė* ‘šneki moteris’ I 65, *blėzgatās* ‘pliauškalas’ I 67, *bumbulėlis* ‘ausies kremzlė, grybas’ I 81, *didkulys* ‘mergininkas, mergišius’ I 119, *drėzenos* ‘mėsos gabaliukai, liekanos’ I 120, *drobynėlės* ‘stulpeliai su užmetimu, langeliai’ I 120, *eironas* ‘kardelis’ I 153, *gaidėlis* ‘lėkis, žirgelis’ I 163, *gauras* ‘kutas’ I 163, *gliōrgynė* ‘išgveręs daiktas’ I 193, *pakandā* ‘skundikas’ II 8, *pakendōkis*, –ė ‘kas nevešlus, ištįsėlis, išstypėlis’ II 9, *būzis* ‘mažų vaikų pilvas’ I 85, *patatāšas* ‘ožgrybis, lepšis’ II 35, *pažabōtai* ‘kamanos’ II 41, *pelėlė* ‘iš bulvinės košės padarytas kukulis, duodamas vaikui’ II 45, *prāmaišis*, –ė ‘svetimtautis’ II 92, *rainōji* ‘euf. gyvatė’ II 92, *rākas* ‘bulvės duobutė, iš kurios išauga daigas, akis’ II 92, *rārinti* ‘prk. šnekėti’ II 127, *salantinis*, –ė ‘nuo Salantų pučiantis, pietryčių (vėjas)’ II 164. Leksiniai ir semantiniai dialektizmai galėtų būti atskiras nominacijos, motyvacijos ar lingvistinio pasaulėvaizdžio tyrimų objektas. Pastarajam tyrimui labai praverstų ir frazeologizmai – viena geriausių etninės pasaulėvokos saugyklų. Ne visi žodyno frazeologizmai paliudyti LKŽe; jie labai įvairūs tiek semantikos, tiek struktūros požiūriu, pvz.: *blusōms āpkaklēj sukilti* ‘susirūpinti’ I 69, *liežūvį įbraukti* ‘apskusti’ I 74, *dainę dainiuoti* ‘sakoma apie kalbėjimą dėl kokio nors ketinimo’ I 102, *į krāmę įdurti* ‘liepti, įsakyti’ I 144, *nesugāuna (nebsugāuna) mūnės* ‘sakoma apie per didelį drabužį’ I 175, *giliē griēbti* ‘pernelyg daug norėti’ I 184, *antlėis-ti āšarą* ‘verkti’ I 380, *nōrs pēlkē dēgē* ‘nepaisant nieko’ II 46, *galvā kūlio vērstis* ‘strimagalviais’ II 431.

Šiaurės vakarų žemaičių žodyne, laikantis LKŽ, tarminių žodynų tradicijos, specialiomis santrumpomis žymimi skoliniai. Vanagienė atliko didžiulį analitinį darbą – skolinių santrumpomis pažymėtos tarmybės sudaro gausų ir nevienalytį leksikos sluoksnį. Išskirtinis žodyne fiksuojamų šnektų bruožas – vartoti ir vartojami latvizmai bei germanizmai, pavyzdžiui, latvizmai: *bārioti*, –ioja, –iojo ‘šerti’ I 49, *čybas* ‘šlepetė’ I 95, *dīcinas* ‘didelis peilis’ I 95, *esys* ‘aštuoniukės formos grandelė’ I 158, *gōtina* / *gōtina* ‘telyčia’ I 196, *pañtas* ‘javų, šieno šalinė’ II 18; germanizmai: *blūkis* ‘storas pagalys, trinka’ I 69, *brāntas* ‘kalakuto pakarūklai’ I 71, *cinā* ‘alavas’ I 90, *cýklingas* ‘drožtuvas’ I 90, *cirkelis* ‘skriestuvas’ I 91, *čėmlāi* ‘dešimtainės svarstykės’ I 93, *drūpė* ‘lašai’ I 136, *gleñcius* ‘blizgesys’

⁵ Žodyne nefiksuojamas variantas *kūšis*.

I 193, *veřpelė* ‘alaus statinė’ II 430. Be abejo, žodyne pateikiama slavizmų, pvz.: *čerapākas* ‘vėžlys’ I 93, *čėras* ‘burtas’ I 93, *čintas* ‘skutas, gabalas’ I 96, *čūprynà* ‘1. galvos plaukai; 2. sprandas, pakarpa’ I 96, *delénka* ‘skynimas, biržė’ I 113, *gōnčas* ‘skalikas’ I 196, *zars* ‘greit, tuojau’ II 466. Labai maža atvejų, kai skolinys nepažymėtas santrumpa (pvz.: *dúlis* ‘vasarinė kriaušė’ I 138, *fui / fuĩ* ‘paneigimui nusakyti’ I 161).

Kaip minėta, recenzuojamajame žodyne pateikiami ne tik tradiciniam tarmės leksikos sluoksniui priklausantys, bet ir neseniai į tarmę atėję ar neseniai tarmėje pasidaryti žodžiai – naujadarai, kurie dažniausiai žodyne pažymėti specialia santrumpa. Kai kurie naujieji žodžiai ar naujosios žodžių reikšmės papildė LKŽe duomenis, pvz.: *bibliotekinė* ‘bibliotekininkė’ I 59, *birbynėlė* ‘motorinis dviratis’ I 62, *dujūnis* ‘kas vežioja dujas’ I 137, *dīšlius* ‘transmisija, pavara’ I 62.

Šiaurės vakarų žemaičių žodynas – neišsenkamas ir patikimas medžiagos šaltinis žodžių darybos ir morfologijos tyrėjams, nes jame vien antraštiniais žodžiais fiksuojama gausybė morfologinių, darybinių tarmybių. Pluoštelis pavyzdžių: kito kamieno daiktavardžiai, pvz.: *bruknīs* ‘bruknė’ I 78, *drevà* ‘drevė, uoksas’ I 132, *eketys, ēketis* ‘žr. eketė’ I 157, *giñklė* ‘žr. ginklas’ I 186, *gitāras* ‘gitarą’ I 189, *pāsėlė* ‘žr. pasėlis’ II 27; pagal kitą darybos modelį, su kitomis darybos priemonėmis, kitais darybos pamato sinonimais ar variantais sukurtos darybinės tarmybės, pvz.: *baidyklūtis* ‘išdykėlis, nenaudėlis’ I 42, *bjaūris* ‘bjaurumas’ I 64, *būgniāmušis* ‘būgnininkas’ I 80, *dainiuškà* ‘dainininkė’ I 103, *dažyvēs* ‘dažai’ I 110, *dribsmiltė* ‘dribsmėlis’ I 132, *džiūtena* ‘džiūsna’ I 151, *antsigėrti, antsigera, antsigėrė* ‘užsigerti’ I 181, *ėdėklis, –ė* ‘kas daug valgo, ėdūnas’ I 152, *gydy-sena* ‘gydymas’ I 183, *gyvatinis* ‘kas gauda gyvates’ I 190, *piemenāšas* ‘paauglys, vaikėzas’ II 52, *sánteklis* ‘santaka’ II 167.

Apžvelgiant žodyną kalbos dalių aspektu, į akis krinta ištiktukų gausa, struktūrinė ir semantinė jų įvairovė. Ištiktukai – viena žodyno puošmenų, perteikiančių žemaitiškos kalbos savitumą, ekspresiją, emocingumą, vaizdingumą. Ilustracijai – grupelė retesnių ištiktukų, neužfiksuotų LKŽe: *biñkt* ‘sudavimui žymėti’ I 62, *či čičyr* ‘karklažvirblio čirškimui pamėgdžioti’ I 95, *fiūmt* ‘trinktelėjimui žymėti’ I 160, *pakiūkiu* ‘bėgimui šuoliais nusakyti’ II 10, *pánkš* ‘greitam perskilimui žymėti’ II 18, *pyl* ‘šaukiant antis’ II 56, *pim tararai* ‘sudavimui, trenkimui nusakyti’ II 60, *plāk* ‘širdies tvinkčiojimui nusakyti’ II 68, *plal* ‘apkalbinėjimui nusakyti’ II 69, *pučy* ‘siundant šunį’ II 103, *pūru* ‘purtymui, kratyvai nusakyti’ II 60, *ruruĩ* ‘triukšmingam griuvimui nusakyti’ II 60, *šiūmel tūmel* ‘krapštymuisi, dirbinėjimui nusakyti’ II 286, *šmūlkt* ‘numetimui nusakyti’ II 297, *ūlulu* ‘kalakuto burbuliavimui nusakyti’ II 383. Yra ir tokių ištiktukų, kurie turi kitokią, LKŽe nenurodytą reikšmę, pvz.: *pūst* ‘staigiam veiksmui nusakyti’ II 116, *spýkt* ‘pašokimui nusakyti’ II 226, *šlėk* ‘švelniam atidarymui

nusakyti' II 290. Ištiktukai įdomūs ir fonosemantikos ar fonetikos aspektu, pavyzdžiui, juose *i*, *u* dažniausiai tariami jų neplatinant.

Dažniausiai savarankiškomis lemomis žodyne pateikiami kruopščiai suregistruoti įvairiausi fonetiniai dialektizmai, pvz.: *besmagėnis* 'žr. besmegenis' I 58, *erbetà* 'žr. arbata' I 157, *brižėktorius* 'prožektorius' I 77, *driaūgas* 'draugas' I 132, *gintà* 'žr. gvinta' I 186, *gysakiai* 'gyvasakiai' I 189, *vėbras* 'žr. bebras' II 421, *vendrỹkštė* „žr. vengrykštė“ II 428, *verbūzas* 'žr. arbūzas' II 429, *vėrėlis* 'žr. ėrelis' II 429; gausu akcentinių tarmybių, kurios išryškėja iš transponuotų lemu.

Didelė žodyno vertybė – iliustraciniai sakiniai. Jie – puikus galimų morfologijos ir sintaksės tyrimų šaltinis, juose paliudyta įvairių netipiškų bendrinei kalbai morfologinių formų, sintaksinio junglumo atvejų. Sakiniai, užrašyti iš gyvosios kalbos, fiksuoja tam tikro laikotarpio žmonių gyvenimą: kasdienės buities ir švenčių detales, nuotaikų ir minčių kaitą, savitą pasaulio matymą ir vertinimą, todėl yra naujas ir solidus šaltinis pragmatikos, etnolingvistikos, net etnografijos tyrėjams.

Kiekvienas naujas žodynas – indėlis į leksikografijos teorijos ir praktikos aruodą. Pavyzdžiui, recenzuojamajame žodyne pateikiama nemaža daugia-reikšmių žodžių, ypač veiksmažodžių, kai kurie iš jų turi po keliolika reikšmių (pvz.: *dėti*, *dėda*, *dėjo* I 116 – šešiolika; *eiti*, *eita* (*eina*), *ėjo* I 153–154 – penkiolika; *veřti*, *veřta*, *veřtė* II 431 – dvylika). Pažymėtina, kad Vanagienė sėkmingai sprendė reikšmių filiacijos bei polisemiškumo ir homonimijos skyrimo problemas. Tik vienas kitas konkretus atvejis diskutuotinas, pavyzdžiui, polisemiškos leksemos *panėlė* reikšmės '1. žr. pana 1' ir '2. vienas iš stulpelių, prie kurių tvirtinama ritė' II 18 galėtų būti traktuojamos kaip homonimų pora; svarstyтина, ar sektinas tokio tipo kaip *batėlis* '1. dekoratyvinis, labai nuodingas vaistinis augalas, kurpelė; 2. dem. žr. batas 1' I 51 reikšmių eiliškumas. Gal kiek daugiau progų diskusijoms teikia kai kurių definicijų formuluotės. Dėl įvairių priežasčių – definicijos adekvatumo lemos reikšmei, žodyne pateikiamų absoliučiuju sinonimų vienodo reikšmių aiškinimo, definicijai parenkamos leksemos vartojimo dažnumo ar reikšmės dviprasmiškumo ir t. t. – kai kurias definicijas būtų galima tikslinti, pavyzdžiui, *paršėlāitis* 'paršas' II 25 – tiksliau reikšmę atlieptų aprašomoji definicija ir / arba deminutyvas ('kiaulių jauniklis' / 'paršelis'); *paliepà* 'aptaka' II 13, *dėselė* 'vedega' I 115 – definicijose pateiktos leksemos gana retos vartosenos, labiau tiktų aprašomojo tipo definicijos (plg. LKŽe); *bakėlis* 'mažas pakelis' I 43 – perteklinė definicija, užtektų 'pakelis'; *eironas* 'kardelis' I 153 ir *Eirono rykštės* 'darželiniai kardeliai' I 153 – pateikiamos skirtingos tą pačią realiją įvardijančių sinonimų definicijos (tarp realių nėra opozicijos *gentis* : *rūšis*); *blaiivà* 'upinė stinta' I 65 – netiksli definicija, pagal ją problemiška identifikuoti realiją (paprastoji aukšlė?). Taigi definicijų kūrimo, tobulinimo klausimai galėtų sulaukti leksikografijos teoretikų dėmesio.

Birutė Vanagienė
*Šiaurės vakarų žemaičių žodynas:
Ylakių, Lenkimų, Mosėdžio, Skuodo, Šačių apylinkių šnektos*

Apibendrinant galima konstatuoti, kad recenzuojamasis žodynas ypač profesionaliai parengtas, atitinka aukštus akademinis standartus, išsamiai iliustruoja XX a. antrosios pusės šiaurės žemaičių vakarinės dalies šnektų situaciją. Medžiagos gausumas ir patikimumas daro jį išskirtinį ir itin patrauklų įvairių sričių mokslininkams: jis reikalingas ne tik leksikologijos, frazeologijos, morfologijos, sintaksės, leksikografijos, etnolingvistikos ar kitų dialektologijos duomenimis besiremiančių mokslo sričių mokslininkams. Jo laukė ir dar vienas skaitytojų būrys – to krašto žmonės. Juk žodyne fiksuojami duomenys yra tų žemaičių šnektų, kurios turi ypač stiprų socialinio patrauklumo užtaisą, yra gyvai vartojamos sakytine, kai kuriose socialinėse, kultūrinėse srityse – ir rašytine forma. Žodynas neabejotinai reikalingas ne tik kaip XX a. antrosios pusės šiaurės žemaičių šnektų leksikos šaltinis, bet ir kaip to laikotarpio gyvosios kalbos įvairiapusis duomenynas, už kurio pasirodymą solidžiu dvitomiu leidiniu turime dėkoti ne tik žodyno autorei, bet ir visiems žodyno publikavimo entuziastams, ypač – literatūros istorikui, žodyno rėmėjui, Birutės Vanagienės vyrui Vytautui Vanagui. Labai gaila, kad pati autorė nesulaukė savo *opus magnus*⁶ išleidimo, tačiau šiuo iškilium darbu mokslininkė įprasmino visą savo, kalbininkės, gyvenimą, pastatė paminklą gimtojo krašto kalbai.

Įteikta 2016 m. birželio 6 d.

JŪRATĖ LUBIENĖ

Klaipėdos universitetas

Herkaus Manto g. 84, LT-92294 Klaipėda, Lietuva

jurate.lf@gmail.com

⁶ Taip tiksliai žodyną pavadino Giedrius Subačius.